

Според местно предание това седло се е образувало, когато там е седнал Крали Марко, малката дупка в него е станала, след като „той пръднал“, елипсовидното образуване е мястото на неговата „цигумилка“, а накъдрената равна скала е получила тази си форма, след като там се е „търкалял коня му“. „Дето ѝ пръднал – как няма да са задържа, като завали дъжд. Ами цигулката му тъй и тя изрисувана. Кучето, дето куча стъпка имаши. Има отстрани ино място, дето му са търкалял коня.“⁴

Наличието на явна обработка на скалата – изсичане на седло (трон), площадка с елипсовидна дупка, в която се задържа вода, покрита ниша навежда на предположението, че вероятно тук става дума за скално светилище, осмислено чрез предание за Крали Марко (Демирев, Радева 2010: 329).

Считаме, че тези няколко примера са достатъчна илюстрация за съхранена многопластова информация в конкретен топоним и на динамиката на нейното усвояване и възпроизвеждане съобразно с конкретната хронокултурна ситуация. В този смисъл може да се каже, че „Марковите (Кралимарковите) топоними“ винаги имат своето обяснение в предания и почти винаги под тях стои старинен пласт, съотносим с определена степен сакралност – най-вече наличие на скални светилища.

СЕЛИЩЕТО

Други много активни носители на местно знание са топонимите, обозначаващи стари селища, и динамиката на усвояване на пространството в тяхното преместване по различни причини. Всъщност това са преданията за селища и селищни топоси. Почти всяко сегашно селище има в землището си от един до няколко такива топонима, които градят селищната фолклорна история.

Различни са начините за именното обозначаване. Най-разпространи са названието *Юрта*, *Юртище*, *Юртлука* в смисъл ‘развалини, остатъци от селище’. Другият начин е да се използва наименованието на някогашно селище, съхранено в местното знание, но вече с функцията му на топоним. А третият е обозначаването на мястото на старото селище, но индиректно в контекста на утвърденото наименование на конкретна местност. И в трите случая битува информация, участваща в изграждането на топонимичната система.

Обикновено с наименованието *Юрта* и вариантите му се обозначава място на много старо селище, за което няма съхранено знание за името му и всичко свързано със съществуването му. Като опция за старинност най-често се посочва „римско време“. Следващата степен за старинност е „турското време“. Но за него е налице повече конкретика в информацията – за личности, чифлици на бейове, паши, султани и селищата, свързани с тях. Докато „римското време“ е обвързано повече с намерени в местността монети, керамични фрагменти от битова и строителна керамика, „кълункове“ (керамични водопроводи), каменни